

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์

ณ อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

ชื่อผู้เขียน

นายนิยม บัวบาน

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

(เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์	อังกลิทธิ	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ชีระ	วิสิทธิ์พานิช	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัญจวน	สาณะเสน	กรรมการ
อาจารย์ราไพพรรณ	อภิชาติพงษ์ชัย	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม และสภาพการเลี้ยงสัตว์ทั่วไป การมีส่วนร่วมของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ และความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์

ประชากรที่ทำการศึกษา ประกอบด้วยแม่บ้านเกษตรกร ที่มีฐานะเป็นภรรยาของเกษตรกรในเขตอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้แม่บ้านเกษตรกรเพื่อทำการสัมภาษณ์ 177 คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย การทดสอบค่าไคสแควร์และการทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่าแม่บ้านเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 37.50 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระยะเวลาการสมรสเฉลี่ย 17.22 ปี แรงงานในครอบครัวที่ทำการ
เกษตร เฉลี่ย 2.63 คน รายได้ไม่หักค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น 14,795.85 บาทต่อปี พื้นที่
ทำกินเฉลี่ย 7.51 ไร่ มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ในระดับ
ปานกลาง แม่บ้านเกษตรกรเป็นผู้เก็บเงินรายได้ของครอบครัว และตัดสินใจใช้จ่ายเงิน
ในด้านอุปโภคบริโภคของสมาชิกในครอบครัวมากกว่าสามี ซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจจ่ายเงินด้าน
วัสดุอุปกรณ์การเกษตร

แม่บ้านเกษตรกรมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเลี้ยงสัตว์กับสามีในทุก ๆ เรื่อง
ที่เกี่ยวกับการคัดเลือกอาหารสัตว์ การนำเทคโนโลยีมาใช้เลี้ยงสัตว์ การป้องกันกำจัด
โรคสัตว์ การวางแผนการเลี้ยงสัตว์ และการคัดเลือกพันธุ์สัตว์ นอกจากนี้แม่บ้านเกษตรกร
ยังมีส่วนร่วมในการเลี้ยงสัตว์ในครอบครัวระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ
พัฒนาการเลี้ยงสัตว์ในระดับต่ำหรือไม่มีส่วนร่วมเลย

ลักษณะพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคม ส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมี
ส่วนร่วมในการเลี้ยงสัตว์ในครอบครัวและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพัฒนาการเลี้ยงสัตว์
ยกเว้นรายได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ เรื่องการจัดหาอุปกรณ์การเกษตรและสัตว์ใช้
งานการเลือกอาหารสัตว์ และความแตกต่างของอายุมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก
แหล่งอาหารสัตว์ การวางแผนการเลี้ยงสัตว์นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา
การเลี้ยงสัตว์ยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ในเรื่องการเป็น
สมาชิกกลุ่ม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร รายได้และความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับ
การเลี้ยงสัตว์

ปัญหาและอุปสรรคของแม่บ้าน เกษตรกร ในการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์เป็นผล
มาจากขาดความรู้ความเข้าใจและการฝึกอบรมเรื่องการเลี้ยงสัตว์ การบริการของ
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไม่ทั่วถึง ขาดแคลนอาหารเสริมและเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ ขาดแคลนสัตว์
พันธุ์ดี ขาดแคลนวัคซีนสำหรับสัตว์ ขาดเงินทุนและขาดแหล่งน้ำ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ ควรนำความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ไปฝึกอบรม
 แม่บ้านแม่บ้านเกษตรกรโดยตรง ตลอดจนการฝึกอบรมทบทวน เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ควรกระตุ้น
 แม่บ้านเกษตรกรให้เกิดความสนใจด้านข่าวสารการเกษตร การตลาด ราคาของผลผลิตสัตว์
 และสินเชื่อเพื่อการเลี้ยงสัตว์ ควรมีการจัดตั้งกลุ่มสตรีพัฒนาปศุสัตว์ ควรปรับปรุงระเบียบ
 กฎเกณฑ์ที่เอื้ออำนวยให้แม่บ้านเกษตรกรเข้าไปร่วมในการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ กลยุทธ์ใน
 การให้ความรู้แก่แม่บ้านเกษตรกรควร เน้นหนักรูปแบบเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ทั่วไป ได้แก่
 ด้านโรคและการสุขภาพสัตว์การจัดการเลี้ยงสัตว์ ควรมีการเพิ่มอัตราค่าเลี้ยงเจ้าหน้าที่
 ปศุสัตว์ ให้มากขึ้นและควรมีการเยี่ยมเยียนแม่บ้านเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการ
 ติดต่อประสานงานอย่างใกล้ชิด ระหว่างหน่วยงานที่อยู่ในระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการ
 พัฒนาการเลี้ยงสัตว์ และควรมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุน วัคซีนและเวชภัณฑ์สำหรับ
 เลี้ยงสัตว์แก่แม่บ้านเกษตรกร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

Thesis Title   Participation of Farm Housewives in
 Livestock Raising Development at Amphoe
 Wangchin, Changwat Phrae

Author   Mr. Niyom Buaban

M. Sc. (Agriculture)   Agricultural extension

Examining Committee :

Assoc.Prof.Dr. Pongsak Angkasit	Chairman
Assoc. Prof. Theera Visitpanich	Member
Assist. Prof. Runjaun Sanasen	Member
Lecturer Rampaipan Apichatpongchai	Member

Abstract

The objectives of this research were as follows : to study basic socio-economic conditions of the farm housewives in general; to investigate the participation of farm housewives in livestock raising development; and to analyse the relationship between basic socio-economic conditions and the participation of farm housewives in livestock raising development.

The population used in this research was a group of farm housewives at Amphoe Wangchin, Changwat Phrae. A multi-stage sampling technique and a simple random sampling were used to select 177 representative farm housewives to be interviewed. The methods of statistical analysis used in this research were percentage, weight mean score, Chi-square test and Pearson product moment correlation coefficient.

It was found that the average age of this group of farm housewives and the length of their marriage were 37.5 years and 17.22 years respectively. Most of them had completed 4 years compulsory elementary education. There were about 2.63 people in the family who worked on the farm. The average income was 14,795.85 baht per year. The average size of their farm holding was 7.51 rais and most of the farm housewives had an adequate knowledge of raising animals and preventing animal diseases. Most of the farm housewives looked after the family income and made decisions on their family expenses. Decisions to spend money on farm equipment were made by their husbands.

This group of farm housewives helped their husbands make decisions on livestock raising development in the following areas: selecting feed and feeding, bringing in technology for animal husbandry, prevention of animal diseases, making plans for raising animals, and selecting new animal breeds. Most of the farm housewives had a middle level of participation in family animal raising and had either a low or no level of participation in animal raising development activities.

Farm housewives' basic socio-economic conditions were not related to their participation in household animal raising or to their participation in decision-making on livestock raising development, except in the case of helping make decisions to provide farm equipment and animal labour. Participation in decision-making to select feed and making plans for animal raising is related to age and income. Additionally their participation in livestock raising development activities is

related to basic socio-economic conditions such as being a member of a village group, being in touch with agricultural officers, income, and having basic knowledge about animal husbandry.

The farm housewives' problems and inability to contribute in livestock raising development result from the following factors: lack of knowledge of animal raising and training; inadequate help given by livestock officers; lack of feed supplement and medical equipment for animals; lack of money for raising animals; and lack of water supply.

According to the results of this research, it is suggested that the livestock officers involved should offer animal husbandry training programs to farm housewives and the livestock officers should motivate farm housewives to be interested in agricultural information, marketing, price of animal products and loans for raising animals. Organization of women's groups in livestock development should be encouraged. Rules and regulations should be changed so as to enable women to take more part in animal raising development. Strategies to educate these women should place an emphasis on the following aspects of animal husbandry technology: animal diseases, animal hygiene and animal management. There should be more livestock officers and their visits to the farm housewives should be on a regular basis. There should be a close connection between the various local offices connected with livestock raising development. There should be funds, vaccine and medical equipment (for animals) provided for these farm housewives.
